

Něco o původu a historii antisemitismu

Jak to všechno začalo

V prvotní křesťanské církvi se Židé s pohany našli v Pánu Ježíši jako jedno tělo, protože hradba mezi Židy a pohany byla zbořena. Byl tu jeden Pastýr a jedno stádo. Když se však později obracelo více pohanů a Židů bylo v církvi poměrně čím dál méně, přestali se pohané dívat na Židy, kteří se ke křesťanství nepřipojili, jako na bratry ve víře v jednoho zjeveného Boha. Viděli v nich cizince, ba nepřátele.

Při tom pohané navzdory všem útokům a potížím, které tu ze strany Židů byly, měli všechny důvody k tomu, aby k Židům chovali pokornou lásku, protože od nich přijali Zákon a proroky a svého Spasitele Pána Ježíše. Ne nadarmo napomíná apoštol Pavel, abychom my, kteří věříme v Krista, se nepovyšovali nad Židy, ale zachovali si pokorný postoj ve vědomí, že kořenem stromu jsou Židé a nesou oni nás, nikoliv my je, protože jsme to my, kdo byli na ušlechtilou olivu Božího lidu naroubováni (Řím 11). Nepříteli se však podařilo církev z tohoto pokorného postoje vyrazit. Tak si církev nadutě přivlastnila jako kořist všechny milosti a zaslíbení, která platila Izraeli, a tak Izrael z dějin spásy vyškrtla.

Křesťanská teologie a dědičná práva Izraele

Už v ranném křesťanství se vyskytovalo nadřazené smýšlení, až konečně došlo k tomu, že původní práva Izraele si církev přivlastnila pro sebe. Obzvlášť jasně to vysvítá z tzv. Barbanabášova dopisu, vzniklého kolem roku 130 v Sýrii. Mnozí církevní učitelé ho počítají k novozákonním spisům. Je plný protižidovské polemiky a upírá Židům jakékoliv hlubší chápání jejich svatých Písem, prý jich vůbec nejsou hodni. Starý zákon chápe tento list jako pouhý předobraz na Krista a církev: Boží smlouva s Jeho lidem prý platí pouze křesťanům, Židé ji prý navždy ztratili.

Taková a podobná tvrzení, jako např. v listech Ignáce z Antiochie (70-107), čím dál více utvrzovala církev v přesvědčení, že ona je nový Izrael. Císař Konstantin zašel dokonce tak daleko, že prohlásil: Země Izrael od této chvíle už nepatří židovskému národu, ale křesťanské církvi. Zde byl položen základ "teorie o vydědění", která pak mezi 15. a 18. stoletím nabyla hrůzných rozměrů a páchá škody až do našich dnů.

Po zničení Chrámu (70) a po Bar-Kochbově povstání (132-135) židovská víra nezanikla, ale nabyla nové životnosti a vlivu. Argument, že církev zaujala místo Izraele, už nezněl tak přesvědčivě. Naopak: křesťanské a židovské obce spolu soutěžily ve snaze o obrácení pohanů a mladá církev pocítovala židovství čím dál více jako ohrožení. Aby se ubránila, pokoušela se křesťanská teologie vytvořit nežidovského Ježíše. Podivné argumenty - Abrahamova víra a dokonce zaslíbení daná Adamovi - byly uváděny na důkaz, že prý církev tu byla dávno před Izraelem, ba že církev je ve skutečnosti "ten věčný Izrael" (Tertullian).

Už v dobách ranného křesťanství začali být Židé obviňováni z "bohovraždy". Ačkoliv Mat 20,18-19 a Skut 4,26-28 je jasně řečeno, že i pohané jsou zodpovědní za ukřižování Pána Ježíše, prosadilo se přesvědčení, že vinu nesou jenom Židé, a mají být za to potrestáni. "Dosáhli jste vrcholu své zkaženosti v nenávisti k tomu Spravedlivému, kterého jste zabili" (Justin mučedník, kolem 100-165). Křesťanští teologové třetího století (na př. Hippolyt nebo Origines) o této teorii podrobně pojednali. Ve 4. stol. už bylo křesťanské smýšlení zcela touto teorií ovlivněné.

Zatím co "obyčejní" křesťané se dál s Židy stýkali a dokonce navštěvovali bohoslužby v synagogách, měli církevní vůdcové strach, že své stádo ztratí. Proto zesílili své slovní útoky, aby vzbudili vůči Židům strach a odpor.

Chrysostomos ("Zlatoústý", 344-407) napadal Židy slovy nejsilnějšího kalibru. "Synagoga je doupe loupežníků a skrýše nečistých bestí... Židé žijí jen svému břichu a jsou posedlí démony... morová rána a nákaza lidského rodu."

Ničivé důsledky měla teologie tohoto váženého „církevního otce“, kterou rozvinul z přesvědčení, že úděl Židů je důsledkem "bohovraždy". Kvůli tomuto zločinu, konstatuje, není pro vás žádná možnost nápravy, žádné odpuštění a také žádná omluva... Bůh vás nenávidí!"

"Toto vyznání víry plné nenávisti vůči Židům", píše židovský dějepisec Heinrich Graetz, "vyzbrojilo později krále a dav, státníky a mnichy, Křižáky a pastory proti Židům, vedlo k vynalézání mučidel a zapalování hranic." Každý, kdo Židy pronásledoval, mučil a vraždil, se cítil nástrojem Božího hněvu.

Současník Chrysostoma Augustinus (354-430) byl ve svém vyjadřování poněkud zdrženlivější, zaujímal však dvojaké stanovisko. Ačkoliv souhlasil s Pavlem, že máme Židy milovat, sdílel mínění ostatních církevních otců, že zrádce Jidáš je předobrazem židovského národa. Ve svém "Traktátu proti Židům" píše, že Židé smejí žít pouze proto, aby svým ponížením "byli svědectvím, že nejsou v právu, že pravdu máme my". Nemají být vražděni, protože nesou znamení jako Kain: "Ať mezi námi žijí, ale ať trpí a jsou ustavičně ponižováni."

Teorie, že Židé svým strastiplným životem mají svědčit o Kristově slávě, byla později brána za záminku, aby jejich utrpení bylo svévolně zvětšované - ba aby byli vražděni.

Stát jako náhončí

Když se ve 4. stol. za vlády císaře Konstantina stalo křesťanství státním náboženstvím, získala církev vliv při vytváření zákonů. Synagoga tak doznala mnohých omezení. Za císaře Justiniana I. (483-565) byly zrušené mnohé zákony, které chránily náboženský život a občanská práva Židů. Pokořování židovské menšiny dosáhlo nejnižšího bodu v 7. stol., kdy byzantský císař Heraklius nařídil z politických důvodů nucené křty Židů. Chtěl tak ve své říši docílit jednoty. Tato praxe pak byla uplatňovaná i jinde a v následujících stoletích měla katastrofální důsledky.

Středověk

Úzké spojení mezi církví a státem vytvořilo ve středověku podmínky, aby símě křesťanského antisemitismu přineslo děsivou zeň.

Křížácké války

S počátkem Křížáckých tažení v roce 1096 nastalo v Evropě jako nikdy před tím děsné pronásledování Židů. Křížáčtí kazatelé vyzývali účastníky, aby se "Svatou válkou" začali už ve vlastní zemi likvidací "Božích nepřátel", Židů. V Německu bylo postiženo zejména Porýní. Hordy rytířů, mnichů a sedláků se vrhaly na židovské menšiny, vraždily, drancovaly, násilím křtily. Mnoho rytířů se zavázalo, že dříve než opustí svou vlast, zabijí vlastním mečem aspoň jednoho Žida, aby tak svůj meč židovskou krví posvětili do války se Saracény. Zavraždění Žida bylo povznesené na bohubilý skutek, který zaručoval odpustky pro všechny tresty za hříchy.

Jen od května do června 1096 bylo vyvražďeno 12.000 Židů, když Křížáci táhli Metzem, Trierem, Speyerem, Wormsem, Kolínem, Mainzem a četnými jinými městy. Během této první Křížácké výpravy byla v Německu a severní Francii vyvražďena jedna čtvrtina až jedna třetina veškeré židovské populace.

V r. 1099 se Křížáci zmocnili Jeruzaléma a stejně zuřivě vraždili tamější Židy a Saracény. Při tom se chvástali, že jsou vykonavatelé hněvu a pomsty Boží. Všechny Židy, kteří unikli meči, vehnali do synagogy, zapálili ji a za živa tam upálili muže, ženy a děti. Když konečně vraždění a rabování ustalo, omyli si obličej a ruce, navlekli si plátěné košile a šli bosí kalužemi krve ke Chrámu svatého hrobu. Tam s pláčem děkovali Bohu za vítězství, kterého dobyli k Jeho slávě.

Odsouzení k věčnému otroctví

Během prvních dvou Křížáckých výprav se Židé obrátili s prosbou o pomoc k vladaři. Odměnou za příslibenou pomoc se směli stát "otroky komory", výsada, za niž museli zaplatit vysoké sumy.

Časem se ukázali otroci koruny jako výnosný zdroj státních příjmů. Jako vladařovo vlastnictví směli být prodáváni, zapůjčováni, kupováni jako náhrada za dluhy. Toho se hojně používalo a brzy se tento zvyk rozšířil i do ostatních zemí. Církevní vůdcové ospravedlnili status otroků komory teologicky učením rané církve, že Židé jsou odsouzeni k věčnému otročení za to, že ukřižovali Krista.

Ještě další faktory přispívaly k ponížení Židů. Nesměli vykonávat většinu zaměstnání, cechy přijímaly jen křesťany. Jako vyvrhelové ze společnosti byli nuceni zabývat se půjčováním peněz, lichvou, což bylo křesťanům zakázané.

Avšak jako věřitelé byli Židé jak pro světskou tak pro církevní vrchnost nepostradatelní. Dokonce kostely a katedrály byly budované židovskými penězi. Důsledkem bylo, že se lidsky-duchovní nenávisť vůči Židům čím dál více spojovala s hospodářskými zájmy. Jakmile byli Židé jako zdroj peněz vyčerpáni, vladaři je prostě vykážali. Často však právě ve finanční tísní je rychle volali zpět.

Jako věřitelé se však Židé stávali předmětem nenávisti i "malého člověka".

Čím víc se zvětšovaly dluhy sedláků např. po špatné úrodě, tím větší nebezpečí Židům hrozilo. Za předstíranou náboženskou horlivostí lidu se často skrývaly obyčejné hospodářské zájmy. Po masakru následovalo ničení dluhopisů, které se našly v "lichvářově" domě.

V r. 1135 vkládá francouzský scholastik *Piere Abaelard* ve svém "Dialogu mezi filozofem, Židem a křesťanem" Židu do úst tato slova:

"Není národa, který by tolik pro svého Boha trpěl. Rozptýlení do všech národů, bez krále a světské vrchnosti, jsou Židé zatěžováni těžkými daněmi, jako by každý den znova měli vykupovat svůj život. Týrání Židů se pokládá za bohulibý skutek. Neboť takové zajetí, v jakém úpí Židé, si mohou křesťané vysvětlit jedině největší Boží nenávistí.

Život Židů je svěřený jejich nejzavilejším nepřátelům. Ani ve spánku je neopouštějí hrůzné sny. Kromě v nebi nemají nikde útočiště. Když chtějí cestovat do nejbližšího města, musí si vysokými peněžními částkami zajistit ochranu křesťanských knížat, která si však ve skutečnosti přejí jejich smrt, aby se mohli zmocnit jejich pozůstalosti. Židé nemohou vlastnit žádná pole ani vinice, protože nikdo jim nezaručí vlastnické právo. Jedinou výdělečnou činností jim zbývají úroky při půjčování peněz, a to zase provokuje nenávist křesťanů."

V potupě a hanbě

Ačkoliv Bernhard z Clairvaux (1090-1153) byl proti hromadnému vraždění Židů, prohlásil, že jejich otcem není Bůh, ale ďábel. Souhlasil tak s teologií své doby, kteří jedině, z Písma vytržené slovo (Jan 8,44) vztahovali na Židy všech dob. Nejsou v tom osamoceni. Podobný názor nacházíme už u Cypriana ve 3. stol. Avšak i Luther hovořil o Židech jako o "vtělených ďáblech". O několik století později dovedl toto slovo do důsledků Julius Streicher, když požadoval, aby národ, jehož otcem je ďábel, byl vyhlazený.

Obětní beránek

Vedle četných nelidských nařízení stíhaly Židy zlovolné pomluvy a obviňování. Svalovala se na ně vina za kdejaké neštěstí a bídu světa. Rozšířená byla pomluva, že otravují studny, znesvěcují hostie a dopouštějí se rituálních vražd. Čím dál častěji se jim přisuzovala vina za nejnemožnější činy, a to bez jakýchkoliv důkazů. Zavinili prý i zemětřesení a následnou bouři o Velkém pátku 1021, takže papež Benedict VIII. je za to odsoudil ke smrti upálením na hranicích.

Když 1348 vypukl v Evropě mor, byli zase obviňováni Židé, kteří prý otrávil studny, aby vyhubili křesťany. Z Francie přeskočila pomluva do Švýcarska, Belgie, Španělska, Polska a Rakouska. Nikde však nebyli Židé pronásledováni tak krutě a důkladně, jako ve Svaté říši římské německého národa. Marně vydal císař Karel IV. příkaz, aby se jeho otrokům komory nikdo neopovážil zkrřivit vlas.

Ve Wormsu si židovská obec sama zapálila 1. března své domy, 24. června ve Frankfurtu am Main. V Mainzu se bránili Židé se zbraněmi v rukou. Až když už jim nekynula žádná naděje, upálily se obklíčkové rodiny samy jako "celopal". Z ohně a dýmu zněly jejich lkající žalmy. Šest tisíc zahynulo v jeden den, 24. srpna, kdy zanikla i starobylá kolínská obec.

Po celém Německu - ve více než 350 židovských obcích - řádilo vraždění nejbrutálnějším způsobem. 60 velkých a 150 malých obcí bylo úplně zlikvidovaných. Ti, kteří přežili, prchli na východ. Německé středověké židovstvo bylo vyhubené. Avšak navzdory úděsným jatčím, nikde nedošlo k nějakému masovému odpadání od židovské víry.

Rituální vraždy

Ještě ze starých pohanských dob pocházela strašná a závažná lež o rituálních vraždách, která stavěla Židy do neblahého světla. Tvrdilo se, že vraždí nežidovské děti - zvláště o Velikonocích - a používají jejich krev k rituálním účelům. 1171 byla kvůli tomuto nařčení ve francouzském Bloisu celá židovská obec upálena v dřevěné věži.

Toto tak zvané obvinění z krve se rozšířilo z Anglie a Francie jako epidemie po celé Evropě. Ani zákazy z nejvyšších míst nic nez mohly. Neobjasněné vraždy křesťanů vedly ke svévolnému přepadení nejbližší

židovské obce, kde se mučilo, vraždilo, rabovalo. Nejednou vrah mrtvolu zavražděného křesťana tajně zavlekl do židovského domu, aby podezření padlo na jeho obyvatele.

Tisíce Židů v Erfurtu, Kolmaru, Kremsu, Magdeburgu a Weienburgu, v Paříži, Bernu, Würzburgu a Posenu, v Praze, Trientu, Boppardu, Budějovicích a mnoha jiných městech zahynuly v mukách jako oběti tohoto šílenství a pověry. Po celé Evropě se rozšířil kult takových údajně Židy zavražděných křesťanských dětí, který přetrval až do našeho století ("Simon von Trient", "das Anderl von Rinn").

V letech 1880 až 1945 se lež o rituálních vraždách silně rozšířila mezi katolickým a pravoslavným obyvatelstvem východní Evropy. Nacistický časopis Der Stürmer přinášel pravidelně karikatury rabinů, jak sají krev německých dětí.

Hanobení hostií

Jako by těch odporných pomluv Židů nebylo v oběhu dost, vynořilo se koncem 13. století obvinění, že Židé kradou nebo kupují svěcené hostie a ty pak z nenávisti vůči Kristu probodávají nožem nebo roztloukají v moždíři, aby tak vždy znova opakovali Kristovo umučení. Z mnoha takto hanobených hostií prý pak teče krev, která má obzvlášť mocnou léčivou sílu.

Pověsti a takové rouhání vedly 1298 v jižním Německu k úděsným jatkým na židovských obyvatelích. V Röttigenu prohlásil jistý šlechtic jménem Rindfleisch, že je nebesy povolán, aby hanobení hostií pomstil. S hordou podobně smýšlejících pak vyvraždil všechny Židy v městě. Nato táhl od místa k místu ve Francku, Bavorsku a Rakousku. Bezpočet Židů si sáhlo na život, aby unikli Rindfleischovým hordám. Od jara do podzimu 1298 padlo za oběť děsných masakrů 140 židovských obcí a na 100 000 Židů bylo vyvražďeno.

Kněze, který 1389 nesl v Praze Nejsvětější svátost, poprášily hrající si židovské děti pískem. Za odvetu vyvraždili Pražané na 3000 Židů.

Potupné označení

1215 se usnesl Lateránský koncil, svolaný papežem Innocencem III. s odvoláním na 4 Moj 15,37-41: Židé se musí od ostatních obyvatel odlišit zvláštním způsobem odívání - jako Saraceni a později kacíři, prostitutky a malomocní. Kromě toho musí být viditelně označeni - staletí před nacisty. Nezaměnitelné znamení, jehož barva a tvar byla ponechána na vůli jednotlivých zemí, bylo na světě. Toto znamení Židy uprostřed křesťanské společnosti izolovalo a vystavovalo je nejrůznějšímu týrání.

Nucené křty

Křest nebo smrt - křest nebo vyhnanství! Před tuto volbu byli Židé postavení ve středověkém Španělsku. 1391 vyprovokoval zástupce sevillského biskupa Ferdinand Martinez lid ke štvanci na Židy. 50 000 Židů lid vyvraždil, statisíce násilně pokřtili, mezi nimi i mnohé rabíny. Nucený křest však přinášel velký problém. Někteří se zřekli židovské víry kvůli vlastnímu prospěchu, mnozí však i po nuceném křtu setrvali tajně věrní své víře. Obě skupiny nazývali Španělé "marrany" - prasata.

Rasové šílenství

Ve Španělsku narůstal antisemitismus a také antimarranismus do úděsných rozměrů. Najednou se začala šířit myšlenka, že vlastním problémem je židovství jako dědičnost, jinak vyjádřeno, "špatná krev" - mala sangre. A tady ani křest nepomůže. Zde tkví kořeny španělského rasismu.

Cesta k árijským paragrafům nacistů a norimbeskému zákonu o hanobení rasy už nebyla daleká. Tyto zákony vylučovaly Židy z veřejného života a upíraly jim německé státní občanství.

Španělská inkvizice

V r. 1480 svolal španělský manželský pár, Ferdinand a Isabella, tribunál, který měl církev očistit od marranů, kteří dál tajně praktikovali svou židovskou víru. Následovalo masové pronásledování. 1481 byly na hranicích upálené první oběti. Inkvizice, která se protáhla až do 19. století, upálila na hranicích na 30 000 marranů. Historicky dobře doložené ukrutnosti této epochy se rozšířily až do Latinské Ameriky.

Bez domova

Časem byli Židé vyhnáni téměř ze všech zemí, v nichž do té doby našli vlast. 1290 museli opustit Anglii. 16 000 jich uteklo do Belgie a Francie. Mnozí na útěku zahynuli. Z Francie a Německa byli Židé opakovaně vyháněni.

V r. 1492 vyhnali Ferdinand a Isabella Židy ze Španělska, aby - jak tvrdili - zřídili skutečně křesťanské království. Mnozí z těch 300 000 uprchlíků se obrátilo do Portugalska. Směli tam zůstat po několik měsíců za vysoké poplatky. Pak si je Jan II. (1481-1495) podmanil jako otroky. Jeho následník je sice otroctví zbavil, ale dal je později násilím pokřtít.

Karnevaly

Ponižující mučení a trápení Židů bývalo často vrcholem karnevalových veselí. Ve středověkém Římě byl k tomu vybraný nejubožejší mrzák z židovské obce. Toho nahého strčili do sudu, do jehož nitra trčely hřebíky a z Monte Testaccio jej valili dolů, až v sudu zahynul. Židé museli mučení svého souvěrce přihlížet. Později, během protireformace, házel dav v Římě na Židy, pro tuto příležitost vykrmené, blátem - "jak si to ti zrádci zaslouží" - a museli pak nazí v chladu a dešti běhat ulicemi, plnými karnevalové bujnosti. Museli vyslechnout kázání, při kterém byli trýzněni.

Reformace

Martin Luther (1483-1546) byl nejdříve Židům příznivě nakloněn. Doufal, že je svým novým učením získá pro křesťanství. Chválil je dokonce jako "bratrance a bratry Páně". Když však poznal, že se neobracejí, úplně obrátil.

"Nepochybujte, v Kristu milování, že po ďáblu nemáte žádného zavilejšího a krutějšího nepřítele, než opravdového Žida... Židé jsou praví lháři a krvaví psi... jedovatí hadi, úkladní vrahové a děti satanovy."

Ve svém traktátu O Židech a jejich lžích píše Luther (1543):

"Co si máme my křesťané s tímto zavrženým, zatraceným národem Židů počít? Dám vám svou věrnou radu:

- 1. Vypalte jejich synagogy a školy, a co neshoří, zasypte zemí, aby po nich nezůstal ani kámen, ani troska.*
  - 2. Zbořte jejich domy a zničte je.*
  - 3. Seberte jim jejich modlitební knížky a talmudy, v nichž není nic jiného, než samá bezbožnost, lži, kletby a přísahy.*
  - 4. Zakažte jejich rabínům učit pod hrozbou trestu smrti a zmrzačení.*
  - 5. Zakažte jim cestovat. Nejsou přece páni nebo úředníci či obchodníci, ať tedy sedí doma.*
  - 6. Zakažte jim všechno lichvaření. Nejsme jejich poddaní, ale oni naši.*
  - 7. Do rukou mladých židů a Židovek patří cepy, sekery, kolovraty a přeslice. Ať si tak v potu tváře vydělávají na živobytí, jak to mají dělat všechny děti Abrahamovy.*
- Neboť Boží rozhněvání proti nim je veliké, že vlídným milosrdenstvím jsou jen horší a horší, ale příslosti se stanou lepšími. Proto jen vždycky pryč s nimi!"*

V jednom kázání krátce před svou smrtí vyzýval Luther, aby všichni Židé byli z Německa vypovězeni. O staletí později byla Lutherova antisemitská propaganda doslova citovaná.

Gheta

Renesanční papežové v Itálii byli Židům poměrně příznivě nakloněni. Avšak protireformace - zejména za papeže Pavla IV (1555-1559) - přinesla náhlý obrat. Byla zřízená gheta, nejdříve v Itálii, pak v Rakousko-uherské monarchii a ostatních zemích. Stísněnost a potupa ghet se stala charakteristickým rysem života Židů v celé Evropě.

Nová doba

Křesťanský antisemitismus mezitím ve společnosti tak zakořenil, že tím byl ovlivněn i obyčejný občan, lhostejno jaké křesťanské tradice či politického směru.

Nadávka "bohovrazi" Židy všude pronásledovala. Jedno malé dítě, které 1921 se svou rodinou uteklo z Kyjeva do Polska, později vzpomínalo, že první polská slova, kterým ho učili, byla: "Židé zabili Ježíše Krista."

Mezi dvěma frontami

Kdysi bylo Polsko útočištěm pro německé Židy, kteří sem utíkali před Křižáky, morem a vždy znovu propukajícími masakry. Jejich poměrně klidný život skončil, když se o Velikonocích 1648 vzbouřili utlačovaní pravoslavní Ukrajinci proti polským katolickým vlastníkům půdy. Židé, kteří v Polsku působili jako pachtýři a zprostředkovatelé, byli nejvíce postiženi a vydaná bez milosti na pospas krutému hněvu ukrajinských kozáků.

Očitý svědek vypovídal:

Jedněm stahovali kozáci za živa kůži a jejich maso házeli psům, jiné těžce zraněné pohodili na ulici. Jiné za živa pochovávali. Ubodávali kojence v náručí matek. Hromady židovských dětí naházeli do vody, aby tak vyplnili brod.

Ukrutnosti ještě strašlivější zde ani nemůžeme uvádět.

Během švédské invaze 1655-1658 se dostali polští Židé mezi fronty. Postupně je napadali Rusové, kozáci a Švédové, a když všichni odtáhli, přišli ještě Poláci a mstili se jim, protože prý se spolčovali s útočníky.

V r. 1648-1658 bylo v Polsku zavražděno na 100 000 - 500 000 Židů. Byla to od biblických dob snad nejkrvavější epocha židovských dějin. 700 židovských obcí bylo zničeno. Masově hledali utečenci útočiště v jiných evropských zemích.

Také během občanské války v Rusku mezi Bílou a Rudou armádou byli Židé oběma stranami napadáni. Běloarmějci je napadali jako revolucionáře, Rudá armáda jako vykořisťovatele.

Emancipace

Rovnoprávnost, které se Židům dostalo během emancipace na sklonku 18. a na počátku 19. století, nenalezala všude stejný ohlas. Reakcí v Německu byly antisemitské letáky.

V r. 1819 zašel pisatel jednoho letáku tak daleko, že navrhoval znova masakry, kastraci Židů a vydání Židovek k prostituci. Tato přepjatost vedla k tomu, že židovský historik (žádný přítel katolíků) Heinrich Graez konstatoval: „Protestantská teologie a německá filosofie navrhovaly taková opatření vůči Židům, která daleko překročila kanonické dekrety papeže Inocence III. a Pavla IV.“

Dreyfusova aféra

V r. 1884 se odehrál před pařížským válečným soudem špionážní proces proti židovskému důstojníkovi Alfredovi Dreyfusovi, který vyvol řadu antisemitských bouří - a to v jedné z nejpokrokovějších zemí Evropy, která první Židy zrovnoprávnila. Dreyfus, falešně obviněný ze špionáže ve prospěch Německa, byl uznán vinným, veřejně degradován a odsouzen na doživotí. Celý svět se vzbouřil, francouzská vláda byla touto aférou těžce otřesená - ale teprve 1906 byl Dreyfus rehabilitován. Zbylo mnoho trpkosti vůči Židům. Důsledkem byl režim Vichyho, který spolupracoval s nacisty.

Utlačování na východě

S rozdělením Polska koncem 18. století ovládlo Rusko největší židovskou komunitu na světě. Kateřina II. omezila Židy ve své říši na nově získané provincie, které se teď nazývaly okresem sídlišť. Zároveň zvala cizince, aby se usadili ve středním Rusku - ovšem vyjma Židů. Za vlády Mikuláše I. (1825-55) se situace pro Židy ještě zhoršila. Židovští chlupci mezi 12 a 25 rokem byli odvedeni do vojska a transportováni do vzdálených oblastí. Používalo se každého myslitelného prostředku, včetně nadávek a mučení, aby byli donuceni zřeknout se své víry a přijmout křesťanství.

V té době bylo Rumunsko druhou zemí, kde byli Židé nejvíc utlačováni. Na 200 tisíc Židů tam trpělo v poměrech horších než ve středověku.

Pogromy

Za vlády cara Alexandra III. vypukl o Velikonocích 1881 první větší pogrom, který postihl na sto židovských obcí. Antisemitští carovi poradci chtěli vyřešit židovskou otázku svým způsobem: třetina měla emigrovat - třetina zemřít - třetina měla zmizet (t.j. měla se obrátit na křesťanství). Pogromy a tím zapříčiněné masové vystěhovalectví pokračovaly i za cara Mikuláše II. (1894-1917), který v Židech viděl vrahy Krista.

Navzdory holocaustu a silně decimované židovské menšině docházelo v Polsku k pogromům ještě za Druhé světové války.

Sijónské protokoly

Tato protizidovská propaganda se objevila nejdříve 1905 v carském Rusku a obviňovala Židy ze světového spříseženství. Po První světové válce, přeloženy do mnoha jazyků, ovlivňovaly tyto protokoly 20. století. Ani když byly r.1921 odhaleny jako falzifikát, nepřestaly se šířit. V USA se rozšířily ve třech vydáních na podnět vlivného průmyslníka Henryho Forda.

V r. 1922 zavraždili dva pravicoví fanatici židovského ministra zahraniční Weimarské republiky, Walthera Rathenaua, protože se domnívali, že patří k "sijónským mudrcům". Největšího vlivu dosáhly "Sijónské protokoly" v Německu za nacismu.

Nacismus

Hitler nebyl křesťan, nacismus byl protikřesťanský, a holocaust se zrodil z úplně jiných než náboženských důvodů,^{*)} no nacisté ve své propagandě (aby získali podporu veřejnosti) využívali hojně „argumenty“ křesťanského antisemitismu. Hitler a nacisté hledali vzor pro své záměry dokonce v zákonodárství středověku, dali také rozšířit protizidovské spisy Martina Luthera. Je velmi poučné, že holocaust byl rozpoutaný v jediné z větších zemí Evropy, kde je stejný počet katolíků jako protestantů. A obě církevní tradice byly těhotné nenávistí vůči Židům.

Církev a část jejich hodnostářů veřejně s nacisty spolupracovala. Vedení církví vydala společné prohlášení, v němž souhlasila s nacistickými zákony, porušujícími lidská práva. No nejednali tak všichni, mnozí křesťané a představitelé církví se postavili proti vraždění Židů. Když však někteří církevní představitelé 1936 osobně u Hitlera protestovali proti pronásledování Židů, byli krátce odbaveni: "Co si ztěžujete? Provádím pouze to, čemu jste vy po staletí učili!"

Nebyla to tedy jistě náhoda, že přesně v noci ke 455. výročí Lutherova narození (9./10. listopadu 1938) vzplály v Německu židovské synagogy, kdy nacisté v pečlivě naplánované a velkoryse uskutečněné akci provedli to, co Luther kdysi doporučoval.^{**)} Tak vešla do dějin "Křišťálová noc". I když mnozí křesťané Židům pomáhali, nacistická propaganda, tak jako v jiných věcech, použila na zmanipulování národa všechny možné i nemožné „argumenty“ a prostředky, včetně prastarého „křesťanského antisemitismu“.

Druhá světová válka

V době, kdy nacismus stál na vrcholu své moci a svět se dověděl o jeho ukrutnostech, byla to pouze menšina křesťanů, která se postavila za Židy (nezapomínejme však, že za pomoc Židům byl trest smrti!). Ve své největší nouzi byli tedy Židé ponecháni sami na pospas svým nepřátelům. Většina států nic oficiálně nepodnikla - pro prchající Židy zůstala většina zemí uzavřená, nikdo je nechtěl.

---

^{*)} Důvody antisemitismu nacistů (a tedy i holokaustu) byli **rasové**, ne náboženské: v podstatě se snažili jistým (zvráceným) způsobem o „**uplatnění darwinismu v praxi**“. Podle Darwina totiž lepší (vývojově „vyspělejší“) druh se musí „prosadit“ na úkor zaostalejšího, primitivnějšího (co znamená, že ho musí zničit, vyhubit). A podle nacistů nejvyspělejší lidskou rasou je nordická, naopak nejzaostalejší jsou Židé (ti byli považováni dokonce ani ne za lidskou, ale jakousi „polozvířecí“ rasu).

Podrobněji: viz dokument „47. Holokaust a darvinismus“ (link: www.knihy-benjan.sk/47_holokaust_a_darvinismus).

^{***)} Bylo by však nesprávné si tvrdit, že holocaust je „dílem luteránů“. Naopak mnozí evangelíci (z různých národů) zachránili životy četných židovských rodin (a nutno zdůraznit, že to bylo doslovně s nasazením vlastních životů – protože za takovou činnost byl jediný trest – smrt).

Při ulmském procesu proti jednotce nasazení (1958) se jednoho litevského katolického faráře zeptali, proč mlčel k tomu strašnému odstřelování Židů, kterého byl svědkem. Řekl, že si myslel, že se právě na Židech naplňuje slovo: "Krev Jeho na nás a na naše děti."

Ať se nám zdá jakkoliv úděsné, že se mohlo tohoto biblického místa použít na ospravedlnění úplné bezcitnosti - podobně smýšleli i někteří křesťané i z jiných národů a mnozí se tím netajili.

Jistý papežský nuncius, který byl požádaný, aby zakročil proti deportaci Židů ze Slovenska do Osvětimi, protože se prolévá tolik nevinné dětské krve, odpověděl nevzrušeně: "Není na světě žádná nevinná židovská dětská krev. Všecka židovská krev je zatížená vinou. Musíte zemřít. Je to trest za ukřižování Božího Syna Ježíše Krista."

Když byl před Norimberským mezinárodním soudem vyslýchán zřejmě nejhorší nepřítel Židů ve Třetí říši, Julius Streicher, řekl: "Dr Martin Luther by měl dnes sedět na lavici obžalovaných místo mne, kdyby tato kniha byla obžalobou vzata na vědomí. Ve knize Židé a jejich lži píše Dr Martin Luther, že Židé jsou hadí plemeno, jejich synagogy by se měly vypálit, měli by být zničeni... Přesně to jsme dělali!"

Švýcarsko uzavřelo své hranice. USA a Kanada vydaly tak přísné přistěhovalecké předpisy, že pro mnohé Židy nebylo možné se tam dostat. Britská vláda odvolala Balfourskou deklaraci z r. 1917, že ve svém tehdejších mandátním území, v Palestině, zřídí národní židovskou vlast. Tisíce Židů, kteří během války a těsně po ní hledali útočiště v zemi svých otců, narazily na zavřené dveře.

V této souvislosti musíme zmínit tragedii "Struma". Protože Britové nedovolili lodi plně obsazené židovskými uprchlíky přistát u břehů Palestiny, musela loď otočit a dostala se v zimě 1942 v Černém moři do torpédové palby. Přežilo pouze 769 uprchlíků.

Lhostejnost a pasivita

Je to smutné, ale po 2000 letech křesťanských dějin je vina na křesťanství. Lhostejnost a pasivita skoro všech národů v předvečer Druhé světové války přispěla rozhodujícím způsobem k tomu, že mohl Hitler bez překážky provádět svůj plán na vyhlazení Židů.

V červenci 1938 svolal prezident Roosvelt do francouzského Evianles Bain konferenci o uprchlících, která měla rozhodnout o osudu evropských Židů. Výsledek byl zdrcující: ze třiceti zastoupených zemí byly jen Dánsko a Holandsko ochotné přijmout několik tisíc Židů. Všechny ostatní země kladly tolik podmínek, že je uprchlíci prostě sotva mohli splnit. Nacističtí vyzvědači oznámili Hitlerovi: "Dělejte se Židy, co chcete, nikdo je nechce."

O čtyři měsíce později začalo to děsné pronásledování, které stálo život 6 milionů Židů.

Výzva k obrácení

Teolog a historik Edward H. Flannery konstatuje v pohledu na křesťanský antisemitismus:

"Je to tragédie, která se týká Ježíše. Je to On, který je ve Svém lidu znovu křižovaný, a to rukama mnohých, kteří byli pokřtěni na Jeho jméno. Hřích antisemitismu zahrnuje mnoho dalších hříchů, ale konec konců jde o zapření křesťanské víry, o selhání křesťanské naděje o onemocnění křesťanské lásky.

Což v tom nebylo to nejvlastnější odpadnutí křesťanstva: Ten nejvíc pronásledovaný lid v křesťanském období nebyli křesťané, jimž jejich Mistr pronásledování předpovídal (Jan 16,2-4). Byl to Jeho národ, národ, z něhož vzešel. A což to nebyl ten největší skandál: Židé, kteří nesli v dějinách své Bohem uložené břímě, nenašli v církvi žádné spojence, žádné zastánce. Spíše církev sama je tupila a pronásledovala s největším fanatismem. Jsou to dějiny, které volají k pokání."

Ve stejném duchu píše Matka Basilea:

"Dnes platí postavit se na stranu Pána Ježíše a vidět Jeho lid Jeho očima, pohledem Jeho lásky a slitování. Pak to zasáhne naše srdce, jak zde celý národ, nazývaný Božím lidem, táhne věky ubohý a tupený, vyvržený, obtížený nemocí a bolestmi, tak jak líčí Božího služebníka Izaiáš v 53. kapitole a který nám tak připomíná Pána Ježíše."

+++

Použitá literatura:

M. Basilea Schlinková, Israel, Mein Volk

Karl Thieme, Kirche und Synagoge, Der Barnabasbrief und der Dialog Justins der Märtyrers

Olga Marshall, Lydia Research Adviser

Edward H. Flannery, The Anguish of the Jews, Twenty-Three Centuries of Antisemitism

Hans Kühner, Der Antisemitismus der Kirche, Genese, Geschichte und Gefahr

Fritz May, Israel zwischen Blut und Tränen, Der Leidensweg des jüdischen Volkes

Werner Keller, Und wurden zerstreut unter alle Völker, Die nachbiblische Geschichte des jüdischen Volkes

Michael Krupp, Vergesse ich dein, Jerusalem

Michael L. Brown, Our Hands are Stained with Blood, The Tragic Story of the "Church" and the Jewish People

Gerhard Czermak, Christen gegen Juden, Geschichte einer Verfolgung

Martin Luther, Ausgewählte Werke, Ergänzungsreihe

Heinrich Graetz, Volkstümliche Geschichte der Juden

Simon Wiesenthal, Jeder Tag ein Gedenktag, Chronik jüdischen Leidens

Denis Prager und Joseph Telushkin, Why the Jews? The Reason for Antisemitism

Franklin H. Littell, Den Holocaust erfinden, Freiburger Rundbrief

Rudolf Pfisterer, Verantwortung, Informative Texte: Jüdisch-christlicher Dialog, Strafvollzug

Eliezer Berkovits, Faith After the Holocaust

Der Proze gegen die Hauptkriegsverbrecher, Band 3

Peter Steffens in: Leny Zomerdijs, Vijftig jaar in Auschwitz, De wereld, Nederland en de moord op zes miljoen Joden

"

"

"

"

.....fDcnf jh' g] U' bUg` YXi ^ W' Xj Y' gHf UbmŁ

Ak vás táto téma zaujala, odporúčame vám pozrieť si aj nasledujúce dokumenty z našej webovej stránky

v PDF:

- 31. O Židoch (link: www.knihy-benjan.sk/31_o_zidoch.pdf)
- 47. Holokaust a darvinizmus (link: www.knihy-benjan.sk/47_holokaust_a_darvinizmus.pdf)
- 53. Kresťania a Židia (link: www.knihy-benjan.sk/53_Krestania_a_Zidia.pdf)
- 69. Tragédia Európy: nahradili sme Židov moslimami (link: www.knihy-benjan.sk/69_nahradili_sme_Zidov_moslimami.pdf)
- 71. Vyvolený – jedinečné povolání Izraele (link: www.knihy-benjan.sk/71_Vyvoleny_Izrael_odAviSnider.pdf)
- 72. Něco o původu a historii antisemitismu (link: www.knihy-benjan.sk/72_Neco_o_puvodu_a_historii_antisemitismu.pdf)

V pps („prezentácia“):

- 27. Naozaj nebol holokaust? (link: www.knihy-benjan.sk/27_naozaj_nebol_holokaust.pps)

Upozornenie:

z webovej stránky

www.knihy-benjan.sk

z ktorej pochádza tento článok, si môžete bezplatne stiahnuť hociktorý z **viac než 150 dokumentov** (článkov v PDF alebo prezentácií v PPS formáte).

Okrem toho tam nájdete **ponuku kníh** so zaujímavou **náučnou tematikou:**

kultúra a umenie (napr. trendy vývoja kultúry Západu, európske maliarstvo od renesancie po modernu, L. N. Tolstoj ako ho možno nepoznáte...)

prírodné vedy (hlavne biológia: napr. život z rôznych pohľadov, niečo z antropológie, o problémoch evolučnej teórie s inteligentným designom a inými novými vedeckými faktami atď.)

zdravie (napr. o problémoch a chybách lekárov i pacientov pri liečení chorôb a o tom ako im čeliť, o starnutí a starobe)

filozofia a teológia (napr. teoretické i veľmi praktické otázky súvisiace s vierou, o pôvode dogiem a problémoch s nimi, ale i o závažných problémoch a sporoch teológov)

Tieto knihy s dostupnou cenou (a navyše s možnosťou zliav) nenájdete v bežných, ale iba v niektorých špičkových kníhkupectvách alebo priamo u nakladateľa, t.j. na vyššie uvedenom URL („webovej adrese“)